

1994 ЖЫЛҒЫ ТАРИФТЕР ЖӘНЕ САУДА БОЙЫНША БАСТЫ КЕЛІСІМНІҢ VII БАБЫН ҚОЛДАНУ БОЙЫНША КЕЛІСІМ

Келісім.

ЗҚАИ ескертпесі!

Келісім Қазақстан Республикасы 12.10.2015 ж. № 356 "1994 жылғы 15 сәуірдегі Дүниежүзілік сауда ұйымын құру туралы Марракеш келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы хаттаманы ратификациялау туралы" Заңының қабылдануына байланысты орналастырылды.

Жалпы кіріспе түсініктемесі

1. Осы Келісімге сәйкес негізгі кеден құны 1 бапта анықталғандай "келісім құны" болып табылады. 1 бап нақты төленген немесе импортталған тауарлар үшін төленуге тиісті, бағасына қосылмай, сатып алушыға тиесілі, кедендік мақсаттар үшін пайдаланылатын, бағалардың бөлігінен құрастырылған, болып есептелінеді, олардың кейбіреулері өзіне тән элементтер болғандықтан, кейбір жағдайларда нақты төленген немесе төленуге тиісті бағаларды, түзетуге соның ішінде 8 баппен бірлесіп қарастырылуы тиіс. 8 бап сондай ақ келісім құнына кейбір пайданы қосуды қарастырады, олар сатып алушымен сатушыға, ақшалай түрде емес, белгілі бір тауар немесе қызмет түрінде ұсынылуы мүмкін. 2-7 баптар 1 баптың ережелеріне сәйкес анықталуы мүмкін емес болған жағдайда, кедендік құнын анықтау әдістерін ұсынады.

2. 1 баптың ережелеріне сәйкес кедендік құнын анықтау мүмкін болмаған жағдайда 2 немесе 3 баптардың ережелеріне сәйкес, кедендік құнының негізін анықтау мақсатында кедендік әкімшілікпен немесе импорттаушы арасында кеңес беру үдерісі жүргізілуі тиіс. Мысалы, импорттаушы импорт портының кедендік әкімшілігінде қазіргі уақытта жоқ, ұқсас немесе осы тәрізді енгізілген тауарлардың кедендік құны туралы ақпараты болуы мүмкін. Екінші жағынан, кедендік әкімшілік қазіргі уақытта импорттаушыда жоқ, ұқсас немесе осы тәрізді тауарлардың кедендік құны туралы ақпараты болуы мүмкін. Екі тараптың арасындағы кеңес беру үдерісі, кедендік мақсаттар үшін тиісті негізгі құнын анықтау мақсатында, коммерциялық құпия талаптарын сақтау шарттарымен, ақпаратпен алмасуға мүмкіндік береді.

3. 3 және 6 баптар импортталатын тауарлардың немесе ұқсас, немесе осы тәрізді тауарлардың келісім құны негізінде, анықталуы мүмкін болмаған жағдайда, кедендік құнын анықтау үшін екі негізді пайдалануды қарастырады. 5 баптың 1 тармағына сәйкес, импорттаушы елде, тәуелсіз сатып алушыға импортталған түрінде, сатылған тауарлар бойынша, құны баға негізінде анықталынады. Импорттаушы сондай-ақ тауар құны импортталғаннан кейін, оның сұрауы негізінде, 6 баптың ережелеріне сәйкес,

анықтала отырып, ары қарай өңделінеді. Бұл қос әдіс те белгілі бір қиындықтарға түйіндес, және сондықтан импорттаушыға, 4 баптың ережелеріне сәйкес осы екі әдістің қолдану тәртібін таңдауға ұсынылады.

4. 7 бап алдыңғы баптардың ережелеріне сәйкес анықталуы мүмкін болмаған, жағдайларда кедендік құнын анықтау тәртібі орнатылады.

Мүшелер,

Көптеген сауда келіссөздерін есепке ала,

1994ж ТСБК мақсаттарын жүзеге асыруға көмек көрсетуді қалай отырып және халықаралық саудада дамушы елдер үшін, қосымша пайданы қамтамасыз ету,

1994ж ТСБК VII бап ережелерінің маңыздылығын *мойындай* және көбірек біркелкілік және оларды қолдану дәлдігін қамтамасыз ету үшін, оларды қолдану ережелерін өңдеуді *қалайды*;

Еркін немесе жасанды кеден құнын пайдалануды алдын алатын, кедендік мақсаттардағы тауарларды бағалау үшін, әділетті, біркелкі және бейтарап жүйе қажеттігін *мойындай* отырып;

Бағаланатын тауарлардың келісім құны ең жоғарғы болуы мүмкін деңгейінде болуы тиіс кедендік мақсатта тауарларды бағалау үшін, негіз болып табылатындығын *мойындай* отырып;

Кедендік құны қарапайым және әділетті белгілерде, коммерциялық тәжірибемен үйлесімділігі, жеткізу көзіне қарамастан, жалпы қолданылатын бағалау үдерістері тәрізді *мойындай* отырып;

Бағалау үдерістері демпингпен күрес үшін пайдаланбауы тиістігін *мойындай* отырып;

Осымен төменде көрсетілгенге сәйкес *келіседі*:

I БӨЛІМ

КЕДЕНДІК БАҒАЛАУ ЕРЕЖЕЛЕРІ

1-БАП

1. Импортталынатын тауарлардың кедендік құны келісім бағасы болып табылады, атап айтқанда, бағасы нақты төленген немесе 8 баптың ережелеріне сәйкес түзетілген, 1 . импорттаушы елге экспортқа сатылған, төленуге тиісті тауарлар болған жағдайда:

(а) тауарларды иелік ету немесе оларды сатып алушымен пайдалануға қатысты шектеулер жоқ, шек қойылған шығарылымдардан басқа:

(i) импорттаушы елмен жүктелінеді немесе заң бойынша немесе өкімет органдарымен талап етіледі;

(ii) тауарлар қайта сатылуы мүмкін, географиялық аудандарда лимиттелінеді; немесе

(iii) тауар құнына елеулі ықпал тигізілмейді;

(b) сату немесе бағалары қандайда бір шарттармен немесе міндеттемелермен байланысты емес, бағаланатын тауарларға қатысты құны анықталуы мүмкін емес;

(c) қандайда бір келесі қайта сатудан, иелік етуден немесе пайдаланған тауарды пайдаланудан түскен түсімнің ешқандай бөлігі, тікелей немесе жанама сатушыға ауыстырылмайды, егер тек ғана 8 баптың ережелеріне сәйкес тиісті түзету жасалынған болмаса; және

(d) сатып алушы және сатушы өзара байланыста емес немесе, сатып алушы және сатушы өзара байланыста болса, онда келісім құны 2 тараудың ережелеріне сәйкес кедендік мақсат үшін тиімді болады.

2. (a) 15 баптың мағынасында сатып алушы мен сатушы өзара байланыста болғандығы туралы айғақ, 1 тармақтағы мақсаттарға арналған келісім бағасының тиімділігін анықтау кезінде, келісім құнының тиімді еместігін мойындауға негіздеме болып табылмайды. Бұл жағдайда сатушы мен сатып алушының өзара байланысы бағаға әсерін тигізбеген жағдайда сату жүзеге асырылып және мән-жайы зерттелінеді. Егер импорттаушымен немесе басқа да тәсілмен ұсынылған ақпарат тұрғысынан, кешендік әкімшілік қандай да бір байланыс бағаға әсерін тигізгендігін негіз деп санаса, онда ол өз дәлелін импорттаушыға хабарлайды, және импорттаушыға қисынды жауабын беру мүмкіндігі ұсынылады. Импорттаушының сұрау сәйкес, хабарлама жазбаша түрде ұсынылады.

(b) Өзара байланысы бар тұлғалардың арасында сауда саттық жүзеге асырылған жағдайда келісім бағасы өзара байланыста болған жағдайда 1 тараудың ережелеріне сәйкес бағаланады, егер импорттаушы бұндай бағаның келесі бағаға жақындығын сол орнында және сол уақытта көрсетсе:

(i) байланысы жоқ сатып алушыларға сату кезіндегі келісім құны ұқсас немесе ұқсас тауарларды импорттаушы елге экспорттау;

(ii) ұқсас немесе балама тауарлардың кедендік құны, 5 баптың ережелеріне сәйкес анықталынған;

(iii) ұқсас немесе балама тауарлардың кедендік құны, 6 баптың ережелеріне сәйкес анықталынған;

Жоғары көрсетілген белгілерді қолдану кезінде тиісті назар 8 бапта атап көрсетілген, элементтерде, келісім көлемінің сауда операцияларын жүзеге асыру барысында анықталған айырмашылықтарға және сатушы мен сатып алушы өзара байланыста болмаған жағдайда, сату кезінде шығындармен салыстыру бойынша жауапкершілікке ие, сату кезіндегі сатушымен жасалынған шығындарға аударылады.

(c) 2(b) тармақта атап көрсетілген, белгілер, импорттаушының бастамасы бойынша пайдаланылады және тек ғана салыстырмалы мақсатта пайдаланылады. Басқа әдіспен бағалау 2(b) тармақтағы ережеге сәйкес жүзеге асырылмайды.

2-БАП

1. (а) Егер импортталынатын тауарлардың құны 1 баптың ережелеріне сәйкес анықтау мүмкін болмаған жағдайда, кедендік құны импорттау және экспортталынатын елге сатылатын, тауарларға ұқсас тауарлармен келісім құны болып табылады немесе сол уақытқа жуық және бағаланатын тауарларға ұқсас болып табылады.

(б) Осы бапты кедендік құнын анықтау үшін қолдану кезінде бағаланатын тауарлар тәрізді, көбіне сол саны бойынша және сауда операциясының сол сатысында сату кезіндегі ұқсас тауарлармен келісім құны пайдаланылады. Бұған ұқсас сату анықталмаған кезде, сауда операциясының басқа кезеңінде сатылатын тауарлардың және/немесе басқа санда, сол үлгіде түзетілген жағдайда пайдаланылады, сауда операциясының кезеңінде негізделген, айырмашылықтарды есепке алу үшін және/немесе сол жағдайда түзетулер енгізу үшін, анықталған дәлел негізінде жүргізілуі мүмкін, ол түзетулердің құнының арттырылуына немесе кемуіне әкеліп соғатындығына қарамастан, түзетулердің орындылығы және дәлдігі туралы куәландыратындығы анық, ұсынылған дәлел негізінде жүргізілуі мүмкін.

2. 8 баптың 2 тармағында көрсетілген шығындар мен төлемдер, келісім құнына енгізілсе, көліктің ара қашықтығы мен түріндегі айырмашылықтармен айтылғандай, сәйкес ұқсас тауарлармен және импортталынатын тауарлар арасындағы төлемдер мен шығындардың маңызды айырмашылықтарын есепке алу үшін түзету жүргізіледі.

3. Егер осы бапты қолдану кезінде, ұқсас тауарлармен келісімнің бір құны анықталынса, онда импортталынатын тауарлардың кедендік құнын анықтау үшін осындай ең төменгі құны пайдаланылады.

3-БАП

1. (а) Егер импортталынатын тауарлардың құны 1 және 2 баптың ережелеріне сәйкес анықтау мүмкін болмаған жағдайда, кедендік құны импорттау және экспортталынатын елге сатылатын, тауарларға ұқсас тауарлармен келісім құны болып табылады немесе сол уақытқа жуық және бағаланатын тауарларға ұқсас болып табылады.

(б) Осы бапты кедендік құнын анықтау үшін қолдану кезінде бағаланатын тауарлар тәрізді, көбіне сол саны бойынша және сауда операциясының сол сатысында сату кезіндегі ұқсас тауарлармен келісім құны пайдаланылады. Бұған ұқсас сату анықталмаған кезде, сауда операциясының басқа кезеңінде сатылатын тауарлардың және/немесе басқа санда, сол үлгіде түзетілген жағдайда пайдаланылады, сауда операциясының кезеңінде негізделген, айырмашылықтарды есепке алу үшін және/немесе сол жағдайда түзетулер енгізу үшін, анықталған дәлел негізінде жүргізілуі

мүмкін, ол түзетулердің құнының арттырылуына немесе кемуіне әкеліп соғатындығына қарамастан, түзетулердің орындылығы және дәлдігі туралы куәландыратындығы анық, ұсынылған дәлел негізінде жүргізілуі мүмкін.

2. 8 баптың 2 тармағында көрсетілген шығындар мен төлемдер, келісім құнына енгізілсе, көліктің ара қашықтығы мен түріндегі айырмашылықтармен айтылғандай, сәйкес ұқсас тауарлармен және импортталынатын тауарлар арасындағы төлемдер мен шығындардың маңызды айырмашылықтарын есепке алу үшін түзету жүргізіледі.

3. Егер осы бапты қолдану кезінде, ұқсас тауарлармен келісімнің бір құны анықталынса, онда импортталынатын тауарлардың кедендік құнын анықтау үшін осындай ең төменгі құны пайдаланылады.

4-БАП

Егер импортталынатын тауарлардың кедендік құны 1, 2 және 3 баптың ережелеріне сәйкес анықтау мүмкін болмаған жағдайда, онда кедендік құны 5 баптың ережелеріне сәйкес анықталынады немесе, кедендік құны осы бапқа сәйкес анықтау мүмкін болмаған жағдайда, онда 5 және 6 баптарды қолдану тәртібі импорттаушының сұрауы бойынша кері өзгертілген жағдайда, осыған сәйкес анықталынады.

5-БАП

1. (a) Егер импортталынатын тауарлар немесе ұқсас немесе ұқсас импортталынатын тауарлар, олар импортталған импорттаушы елде осы жағдайда сатылынса, онда импортталынатын тауарлардың кедендік құны осы баптың ережелеріне сәйкес, импортталынатын тауар немесе балама немесе ұқсас импортталынатын тауарлар келесі есептемелерді жүзеге асыру жағдайына, олар осы тәрізді тауарларды сатып алу кезінде тұлғалармен байланысты емес, импортталынатын бағаланатын тауарларды бір уақытта немесе дерлік бір уақытта, импортталынатын тауарлар бойынша өнім бірлігінің бағасына негізделінеді:

(i) әлде комиссиянды төлемдер, әдетте төленетін немесе төленуге келісілген, әлде үстеме, әдетте пайда және жалпы шығындарды өтеу үшін өндірілетін сатумен байланысты осындай импорттауды тауарлардың санаты мен түрі негізінде келісіледі;

(ii) импорттаушы елде тартылған, онымен байланысты шығындар және әдеттегі көлік және сақтандыру шығындары;

(iii) 8 баптың 2 тармағында көрсетілген сәйкес жағдайларда, кідірістер мен жинаулар; және

(iv) тауарды импорттау немесе сатумен байланысты импорттаушы елде төленуге тиісті, кедендік баж салығы мен басқа да ұлттық салықтар.

(b) Егер импортталынатын тауарлар, ұқсас болмаған жағдайда немесе ұқсас импортталынатын тауарлар бір уақытта сатылмаса немесе бағаланатын тауарлармен бір

уақытта болмаса, онда кедендік құны 1(а) тармағындағы ережеде көрсетілген, импортталынатын тауардың немесе ұқсас немесе ұқсас импортталынатын ұқсас тауар импорттау елінде, олар импортталған, ең ерте күннен импортталғаннан кейін бағаланатын тауарлар импортталғаннан кейін 90 күн өткенге дейін сол импорттаушы өнімнің бірлік бағасына негізделінеді.

2. Егер импортталынатын тауарлар, ұқсас болмаған жағдайда немесе ұқсас импортталынатын тауарлар бір уақытта сатылмаса немесе бағаланатын тауарлармен бір уақытта болмаса, онда кедендік құны 1(а) тармағындағы ережеде көрсетілген, импортталынатын тауардың немесе ұқсас немесе ұқсас импортталынатын ұқсас тауар импорттау елінде, олар импортталған, ең ерте күннен импортталғаннан кейін бағаланатын тауарлар импортталғаннан кейін, қосымша құнына сәйкес түзетулер енгізіледі, мұндай тауарларды олар сатып алып, осымен байланысты тұлғаларға, импорттаушы елдің біріктірілген бағасына өңделіп сатылады.

6-БАП

1. Импортталынатын тауарлардың кедендік құны осы баптың ережелеріне сәйкес есептеу құнына негізделінеді. Есептеу құны келесі құны болып табылады:

(а) импортталынатын тауарларды әзірлеу кезінде қолданылатын ұсталынатын құны немесе материалдың және өнімнің немесе басқа да өндеулер;

(b) кіріс көлемі мен жалпы шығындар, импорттаушы елге экспорттау үшін экспорт еліне өндірушімен әзірленетін және бағаланатын тауарлар тәрізді тауардың тобы немесе түрінде бейнеленеді,

(с) 8 баптың 2 тармағына сәйкес мүшемен таңдалған, бағалау әдістерінде бейнеленетін, және сол үшін қажетті, барлық басқа ұсталынатын құны немесе басқа да құны бейнеленеді.

2. Есептеу құнын анықтау мақсатында басқа да есептеу құжаттарын немесе қандайда бір шотты қол жетімді етуге немесе зерттеу үшін ұсынуды талап етуге немесе оның аумағында резидент болып табылмай, қандайда бір тұлғадан талап етуге бір де бір мүше талап ете алмайды. Бірақ осы баптың ережелеріне сәйкес кеден құнын анықтау мақсатында тауарларды өндірушілермен ұсынылған, ақпарат, басқа елде өндірушінің келісімімен импорттаушы елдің күзіретті органдарымен, егер мүдделі елдің өкіметі алдын ала хабарланып және тергеу жүргізуге соңғыларының қарсылығы болмаған жағдайда жүргізіледі.

7-БАП

1. Егер импортталынатын тауардың кедендік құны 1-6 баптардың ережелеріне сәйкес анықталмаған жағдайда, онда оның кедендік құны осы келісімнің жалпы

ережелеріне және 1994 ж ТСБК VII бап ережелері мен ұстанымдарына сәйкес, және импорттаушы елдегі, мәліметтер негізінде пайдаланумен анықталынады.

2. Осы баптың ережелеріне сәйкес кедендік құны келесі негізде анықталмайды:

(a) осы елден өндірілетін, тауарды импорттаушы елде сату бағасымен;

(b) екі баламасы әр құнынан жоғары кедендік бағалау негізіндегі қабылданған жүйемен;

(c) экспорттаушы елдің ішкі нарығындағы тауарлардың құны;

(d) 6 баптың ережелеріне сәйкес, баламалы немесе ұқсас тауарлар үшін анықталған, есептеу құны тәрізді басқа да өндірістер;

(e) импорттаушы елге қарағанда, экспорттаушы басқа ел үшін тағайындалған басқа да тауарлар;

(f) минималды кеден құны, немесе

(g) еркін немесе нақты құны.

3. Импорттаушының сәйкес сұрауы бойынша импорттаушы мұндай құнын анықтау үшін пайдаланылатын, әдістер туралы осы баптың ережелеріне сәйкес анықталған, кеден құны туралы импорттаушы жазбаша хабарлайды.

8-БАП

1. Бағаға қатысты 1 баптың ережелеріне сәйкес кедендік құнын анықтау кезінде, импортталынатын тауарға нақты төленген немесе төленуге тиісті құнына қосылады:

(a) сатып алушымен төленуге тиісті болған, келесі шығындар сол көлемде, бірақ тауар үшін нақты төленген немесе төленуге тиісті бағалар:

(i) сатып алуға алынатын комиссиялық алымынан басқа, коммиссионды сыйақылар немесе брокер комиссиясы;

(ii) кедендік мақсаттар үшін алынатын, контейнерлердің құны, сәйкес тауарлармен қоса біртұтас құрамында қарастырылады;

(iii) жұмыс күші тәрізді, құнына қосылатын, орама құны мен материалдардың құны.

(b) келесі тауарлар мен қызметтердің құны сәйкес пропорцияда, тікелей немесе жанама сатып алушыға тегін жеткізіледі немесе импортталынатын тауарлар экспортқа өндіріспен және сатумен байланысты пайдалану үшін төмендетілген баға бойынша, нақты төленген немесе төленуге тиісті, баға құнына сол мөлшерде қосылмаған:

(i) импортталынатын тауарлардың материалдары, компоненттері, бөлшектері мен ұқсас элементтері;

(ii) импортталынатын тауарлардың өндірісінде пайдаланылатын, құралдардың, мөрлердің, пішіндердің және ұқсас элементтер;

(iii) импортталынатын тауарлардың өндірісінде пайдаланылатын материалдардың;

(iv) импортталынатын тауарларды өндіру үшін қажетті және импортталынатын елден тыс басқа жерде шығарылатын, жобалау, өңдеу, шығармашылық және конструкторлық қызметтер, сызбалар мен эскиздер;

(с) тауарды бағалауға жататын, роялти мен лицензионды төлемдер, оларды сатып алушы тікелей немесе жанама бағаланатын тауарды сату шарты ретінде төлеуі тиіс, сол мөлшердегі роялти және төлемдер нақты төленетін немесе төленуге тиісті бағасыны енгізілмеген;

(d) қандайда бір кейіннен қайта сатудан түскен түсімнің қандайда бір бөлігінің құны, өкім мен импортталынатын тауарды пайдалану, тікелей немесе жанама сатушыға тиесілі болады.

2. Ұлттық заңнаманы өңдеу кезінде әрбір мүше кедендік құнына толық немесе жанама қосылуын немесе одан келесі элементтердің шығарылуын қарастырады:

(a) импортталынатын тауарлардың портқа немесе импорттау пунктіне тасымалдау құны;

(b) импортталынатын тауарлардың портқа немесе импорттау пунктіне жүктеу, түсіру және өңдеумен байланысты шығындар;

(с) сақтандыру құны.

3. Төленуге тиісті немесе нақты төленген бағаға қосу, осы бапқа сәйкес жүргізіледі және мәліметтерді анықтау бойынша объективті және берілетін саны негізінде баға құнына қосылады.

4. Кедендік құнын анықтау кезінде осы баппен қарастырылмаған төленуге тиісті немесе нақты төленген бағаға қосу, осы бапқа сәйкес жүргізіледі және мәліметтерді анықтау бойынша объективті және берілетін саны негізінде баға құнына қосыламайды.

9-БАП

1. Кедендік құнын анықтау кезінде бір валютаны басқа валютаға есептеу үшін, импорттаушы елдің құзіретті үкіметімен басып шығарылатын, айырбастау курсы пайдаланылады, және импорттаушы елдің валютасында коммерциялық келісім бойынша аталған валютаның ағымдағы құны әрбір осындай құжатпен қамтылады, және максималды дәл бейнеленіледі.

2. Пайдаланылатын айырбастау курсы, аталған мүшемен орнатылған, экспорттаушы немесе импорттаушы күніне қолданылатын курспен алынады.

10-БАП

Өзінің сипаты бойынша құпия болып табылатын немесе кедендік бағалау мақсатында құпия негізде ұсынылған барлық ақпараттар, сәйкес үкімет органдарымен қатал құпия ретінде қарастырылып және арнайы рұқсат беретін тұлғаның немесе үкіметтің рұқсатынсыз ашылмайды, оны ашу сот тергеу мәтінімен талап етілген жағдайда толық ақпарат беріледі.

11-БАП

1. Әрбір мүшенің заңнамасы айыппұл санкцияларын қолданусыз құқығы бар, жауапты баж салығы төленетін, импорттаушы немесе басқа тұлғалар үшін кедендік құнын анықтауға қатысты қарастырады.

2. Айыппұл санкциясыз шағым беру құқығы кедендік әкімшілік жүйесінде органға қатысты алғашқы апелляцияға рұқсат беріледі немесе сот органдарына қатысты айыппұлсыз апелляция құқығын қарастыратын әрбір мүшенің заңнамасы тәуелсіз органға қатысты немесе кедендік әкімшілік ендіру жүйесінде қолдануға рұқсат беріледі .

3. Шешім туралы хабарлама, арыз берушінің шағым беруге қатысты хабарламалары , осындай шешім үшін негіз болып табылып жазбаша түрде ұсынылады. Арыз беруші ары қарай шағым түсіруге қатысты кез келген құқықтары туралы ақпараттандырылады.

12-БАП

Осы Келісімнің қолдануын қамтамасыз ететін, заңдар, нормативті актілер, сот шешімдері және әкімшілік актілер, 1994 ж ТСБК Х бабына сәйкес мүдделі импортаушы елде басып шығарылады.

13-БАП

Егер импортталынатын тауардың кедендік құнын анықтау үшін, кедендік құнына қатысты қорытынды шешімді кейінге қалдыру қажеттігі пайда болған жағдайда, тауарды импорттаушы, импорттаушы қажетті кепілдемені кепілгерлік ретінде депозит немесе қандайда бір сәйкес құрал ретінде кедендік баж салығын қамтамасыз ететін құжатты тауарды кеденнен алуға мүмкіндік береді. Әрбір мүшенің заңнамасы осы жағдайға қатысты ережеден тұрады.

14-БАП

Осы Келісімнің I Қосымшасына ескертпелер осы Келісімнің ажырамас бөлігін құрайды, және осы Келісімнің баптары оларға тиісті ескертпелермен үйлесімде оқылады және қолданылады. II және II да осы Келісімнің ажырамас бөлігін құрайды.

15-БАП

1. Осы Келісімде:

(a) "импортталатын тауарлардың кедендік құны" импортталатын тауарлардың құнынан (ad valorem) процентпен импортталатын тауарларға кедендік баждар салу мақсаттарына арналған тауарлар құнын білдіреді;

(b) "импорттау елі" импорттау елін немесе импорттаудың кедендік аумағын білдіреді; және

(c) "өндірілген" өсірілген, дайындалған және қазып алынған дегенді қамтиды.

2. Осы Келісімде:

(a) "бірдейленген тауарлар" физикалық сипаттамаларды, нарықтағы сапасы мен беделін қоса алғанда барлық қатынастардағы біркелкі болып табылатын тауарларды білдіреді. Азғантай сыртқы айырмашылықтар тауарлардың қалған қатынастарда осы анықтаманы қанағаттандыратын қалған қатынастардаға тауарлардың бірдейленген болып есептелуіне кедергі келтірмейді;

(b) "ұқсас тауарлар" барлық қатынастарда бірдей болғанымен, оларға бірдей қызметтер атқаруға мүмкіндік беретін және коммерциялық тұрғыда өзара айырбасталатын ұқсас сипаттамалары бар және құрамдас материалдары ұқсас тауарларды білдіреді. Тауарлардың сапасы, олардың беделі мен тауар таңбасының болуы тауарлардың ұқсас болып табылуын анықтау кезінде ескерілуі тиіс факторлар қатарына енеді;

(c) "бірдейленген тауарлар" және "ұқсас тауарлар" терминдері мұндай элементтер импорттау елінде жүргізілгендіктен 8 баптың 1(b)(iv) тарауына сай олар үшін түзету жасалмайтын жобалауды, әзірлеуді, көркемдеуді және конструкторлық қызметті, сызбалар мен нобайларды қамтитын немесе көрсететін тауарларды тиісті жағдайларда қамтымайды;

(d) тауарлар егер тек олар бағаланатын тауарлар секілді елде өндірілген болса, "бірдейленген тауарлар" немесе "ұқсас тауарлар" деп есептелмейді;

(e) басқа адам өндірген тауарлар бағаланатын тауарларды өндірген адам өндірген бірдейленген немесе ұқсас тауарлар жоқ болған жағдайда ғана есепке алынады;

3. Осы Келісімде "сол топтағы немесе түрдегі тауарлар" өнеркәсіптің белгілі бір саласы немесе секторы өндірген тауарларының тобына немесе қатарына жататын тауарларды білдіреді және бірдейленген және ұқсас тауарларды қамтиды.

4. Осы Келісімнің мақсаттары үшін тұлғалар тек егер:

(a) олар бір бірінің кәсіпорындарының қызметкерлері немесе директорлары болса;

(b) олар заңды тұрғыда іскер серіктестер болып танылса;

(c) олар жұмыс беруші және қызметкер болса;

(d) қандай да бір тұлға екеуінің біреуіне дауыс құқығын беретін 5 процент немесе одан көп айналымға шығарылған акцияларды тікелей немесе жанама иеленген, бақылайтын немесе ұстаушысы болса;

(e) бірі тікелей немесе жанама түрде басқасын бақыласа;

(f) олардың екеуі де үшінші тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақыласа;

(g) олар бірлесіп үшінші тұлғаны тікелей немесе жанама түрде бақыласа;

(h) олар туыстар болса, өзара байланысты тұлғалар болып есептеледі.

5. Олардың бірі ерекше құқықты агент, ерекше құқықты дилер немесе басқаның ерекше құқықты концессияшысы болып табылатын жағдайда іскерлік байланыстары бар тұлғалар қалай болғанда да егер олар 4 тармақтың белгілеріне жатпаса, осы Келісімнің мақсаттары үшін өзара байланысты болып есептеледі.

16-БАП

Жазбаша сұрау бойынша импорттаушы импорттау елінің кедендік әкімшілігінің импорттаушының тауарларының кедендік құнын қалайша анықтағанына жазбаша түсініктеме алуға құқылы.

17-БАП

Осы Келісімдегі ешнәре кедендік әкімшіліктердің кедендік бағалау мақсаттары үшін ұсынылған кез келген мәлімдеменің, құжаттардың немесе мағлұмдаманың дұрыстығына немесе дәлдігіне көз жеткізу құқығы шектейтін немесе күмән келтіретін ретінде ұғынылмайды.

II БӨЛІМ

ҚОЛДАНУ, КЕҢЕСТЕР ЖӘНЕ ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ

18-БАП

Органдар

1. Осымен Кедендік бағалау жөніндегі Комитет (осы Келісімде "Комитет" аталады) құрылады, ол әрбір мүшенің өкілдерінен тұрады. Комитет өзінің төрағасын сайлайды және егер бұл осы Келісімнің қолданылуын немесе оның мақсаттарына, сондай-ақ оған мүшелері табыстауы ықтимал басқа өкілеттіктерді атқаруға қол жеткізуді қозғағанда қандай да бір мүшенің кедендік бағалау жүйесін қолдануға қатысты мәселелер бойынша мүшелерге кеңестер өткізу мүмкіндігін ұсыну мақсатында осы Келісімнің тиісті ережелерінен өзгеше туындамаса, әдетте жылына бір сессиясын өткізеді. ДСҰ Хатшылығы Комитет хатшылығы функцияларын атқарады.

2. Кедендік ынтымақтастық кеңесінің (осы Келісімде "СТС" болып аталады) қолдауымен Кедендік бағалау жөніндегі Техникалық комитет (осы Келісімде "Техникалық комитет" болып аталады) құрылады, ол осы Келісімнің II Қосымшасында баяндалған міндеттерді атқарады және ондағы қағидаларға және рәсімдерге сәйкес жұмыс істейді.

19-БАП

Кеңестер және дауларды реттеу

1. Осы Келісімге сай кеңестер мен дауларды реттеуге қатысты төменде көзделгеннен өзгені қоспағанда дауларды шешу туралы Уағдаластық қолданылады.

2. Егер қандай да бір мүше осы Келісім бойынша тікелей немесе жанама түрде туындайтын қандай да бір пайда жоққа теңестірілсе немесе азайса немесе осы Келісімнің қандай да бір мақсаттарына жету басқа мүшенің немесе басқа мүшелердің

іс-әрекеттері салдарынан қиындатылса, онда осы мәселенің өзара тиімді шешіміне қол жеткізу үшін ол осы мүшемен немесе мүше елдермен кеңесу туралы өтінішпен жүгіне алады. Әр мүше басқа мүшеден түскен кеңесу туралы кез келген өтінішті ізгі ниетпен қарайды.

3. Техникалық комитет сұрау бойынша кеңеске қатысатын мүшелерге консультациялық қызметтер мен көмекті қамтамасыз етеді.

4. Осы Келісімнің ережелеріне жататын дауларды қарастыру мақсатында құрылатын төрелік топ даудың бір тарапының сұрауымен немесе өзінің жеке бастамасымен Техникалық комитеттен техникалық зерделеуді қажет ететін кез келген мәселені қарастыруын сұрана алады. Төрелік топ нақты дауға қатысты қолданылатын Техникалық комитеттің құзіреті аясын анықтайды және Техникалық комитеттің баяндамасын алу мерзімін белгілейді. Төрелік топ Техникалық комитеттің баяндамасын назарға алады. Егер Техникалық комитет осы тармаққа сай өзіне жолданған мәселе бойынша келісімге қол жеткізе алмаған жағдайда төрелік топ дау тараптарына аталған мәселе бойынша өз көзқарастарын білдіруге мүмкіндік береді.

5. Төрелік топқа ұсынылған құпия ақпарат мұндай ақпаратты ұсынған тұлғаның, органның немесе құзырлы органның рұқсатынсыз ашылмайды. Егер мұндай ақпарат үшінші тұлғадан сұратылса, бірақ ол мұндай ақпаратты ашуға рұқсат алмаса, онда ақпараттың ұсынған тұлға, орган немесе құзырлы орган мақұлдаған оның құпия емес мазмұны табысталады.

III БӨЛІМ

АРНАЙЫ ЖӘНЕ САРАЛАНҒАН РЕЖІМ

20-БАП

1. 1979 жылғы 12 сәуірдегі Тарифтер мен сауда жөніндегі Бас тарифтің VII бабын қолдану бойынша Келісім тараптары болып табылмайтын мүше – дамушы елдер осы Келісімнің баптарын қолдануды мұндай мүшелер үшін ДСҰ туралы Келісім күшіне енген күннен бастап бес жылдан аспайтын кезеңге кейін шегере алады. Осы Келісімді қолдануды кейінге қалдыруды шешкен мүше – дамушы елдер тиісінше ДСҰ Бас директорына хабарлайды.

2. 1 тармаққа толықтыру ретінде 1979 жылғы 12 сәуірдегі Тарифтер мен сауда жөніндегі Бас тарифтің VII бабын қолдану бойынша Келісім тараптары болып табылмайтын мүше – дамушы елдер 1 баптың 2(b)(iii) тармағын және 6 бапты қолдануды олардың осы Келісімнің барлық басқа ережелерін қолдана бастаған сәттен үш жылдан аспайтын мерзімге кейінге қалдыра алады. Осы тармақта көрсетілген ережелерді қолдануды кейінге қалдыруды шешкен мүше – дамушы елдер тиісінше ДСҰ Бас директорына хабарлайды.

3. Дамыған елдер қатарындағы мүшелер өзіне өтініш білдірген мүше – дамушы елдерге өзара келісілген шарттармен техникалық көмек көрсетеді. Осы негізде дамыған елдер қатарындағы мүшелер атап айтқанда қызметкерлер құрамын оқытуды, осы Келісімді қолдану жөніндегі шараларды әзірлеуге көмекті, кедендік бағалау әдіснамасы туралы дереккөздерге қолжетімділікті қамтамасыз етуді және осы Келісімнің ережелерін қолдану жөніндегі ұсынымдарды қамтитын техникалық көмек бағдарламасын әзірлейді.

IV БӨЛІМ

ҚОРЫТЫНДЫ ЕРЕЖЕЛЕР

21-БАП

Ескертпелер

Осы Келісімнің кез келген ережелеріне қатысты ескертпелер басқа мүше елдердің келісімінсіз қабылдана алмайды.

22-БАП

Ұлттық заңнама

1. Әрбір мүше өзі үшін осы Келісімнің ережелерін қолдану басталған күннен кешіктірмей өз заңдарын, нормативтік актілерін және әкімшілік рәсімдерін осы Келісімнің ережелеріне сәйкестігін қамтамасыз етеді.

2. Әрбір мүше Комитетке осы Келісімге қатысы өз заңдарындағы және нормативтік актілеріндегі және мұндай заңдар мен нормативтік актілерді қолдану жөніндегі кез келген өзгерістер туралы хабарлайды.

23-БАП

Қарастыру

Комитет жыл сайын осы Келісімнің мақсаттарын ескере отырып, оның қолданылуын және іске асырылуын қарайды. Комитет жыл сайын тауарлар сату жөніндегі Кеңеске мұндай қарастырулар қамтитын кезеңде орын алған өзгерістер туралы хабарлайды.

24-БАП

Хатшылық

Осы Келісімге СТС Хатшылығы қызмет көрсетуді қамтамасыз ететінге қатысты Техникалық комитетке арнайы берілген функцияларды қоспағанда ДСҰ Хатшылығы қызмет көрсетеді.

I ҚОСЫМША

ТҮСІНДІРМЕ ЕСКЕРТПЕЛЕРІ

Жалпы ескертпе

Бағалау әдістерін дәйекті қолдану

1. 1-7 баптар осы Келісімнің ережелеріне сәйкес импортталатын тауарлардың кедендік құнын анықтау тәртібін белгілейді. Бағалау әдістері оларды қолдану кезектілігі ретімен келтірілген. Кедендік бағалаудың бастапқы әдісі 1 бапта белгіленген, және импортталатын тауарлар онда көзделген шарттар орындалған әр кезде осы баптың ережелеріне сәйкес бағалануы тиіс.

2. Кедендік құн 1 баптың ережелеріне сай анықтала алмайтын болған кезде ол оған сәйкес кедендік құн анықтала алатын алғашқы осындай баптың ережелеріне сәйкес келесі баптарды кезектілікпен қарағаннан кейін анықталуы тиіс. 4 бапта көзделгенді қоспғанда реті бойынша кезекті баптың ережелері тек кедендік құн аталған баптың ережелеріне сай анықтала алмайтын жағдайда ғана пайдаланыла алады.

3. Егер де 5 және 6 бапты қолдану тәртібін кері өзгертуге импорттаушыдан өтініш болмаса, онда белгіленген кезектілік сақталуы тиіс. Егер импорттаушы бұл туралы өтінсе, бірақ кейіннен кедендік құн 6 баптың ережелеріне сай анықтала алмайтыны белгілі болса, онда кедендік құн егер ол осылайша анықтала алмаса, 5 баптың ережелеріне сай анықталуы тиіс.

4. Кедендік құн 1-6 баптардың ережелеріне сай анықтала алмаса, ол 7 баптың ережелеріне сай анықталуға тиіс.

Бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттарын пайдалану

1. "Бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттары" термині ортақ келісімнің негізінде мойындалған немесе елде сол кезде активтер мен пассивтер ретінде тіркелуі тиіс қандай экономикалық ресурстар мен міндеттемелерге, активтер мен пассивтер және олардағы өзгерістер қалайша өлшенетініне, қандай ақпарат және оның қалай ашылатынына, және қандай қаржы есептілігі дайындалатынына қатысты айтарлықтай мойындалған нормаларға жатады. Бұл нормалар ортақ қолданыстағы кең нұсқаулық қағидаттар ретінде де, егжей-тегжейлі парктикалық әдістер мен рәсімдер ретінде де танылуы мүмкін.

2. Осы Келісімнің мақсаттары үшін әрбір мүшенің кедендік әкімшілігі сол елдегі бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттарымен үйлесетіндей тәсілмен дайындалған тиісті бапқа сәйкес келетін ақпаратты пайдаланады. Мәселен, жай пайданы және жалпы шығындарды 5 баптың ережелеріне сай анықтау импорттау еліндегі бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттарымен үйлесімді тәсілмен дайындалған ақпаратты пайдалану жолымен іске асырылуы тиіс. Басқа жағынан, 6 баптың ережелеріне сай жай пайданы және жалпы шығындарды анықтау өндіруші елдегі бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттарымен үйлесетін тәсілмен

дайындалған ақпаратты пайдалану жолымен іске асырылуы тиіс. Тағы бір мысал ретінде, 8 баптың 1(b)(iii) тармағында көзделген, импорттау елінде өндірілген элементті анықтау сол елдегі бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидаттарымен үйлесетін тәсілмен дайындалған ақпаратты пайдалану жолымен іске асырылуы тиіс.

1 бапқа ескертпе

Нақтылы төленген немесе төленуге жататын баға

1. Нақтылы төленген немесе төленуі тиіс баға сатып алушының сатушыға немесе сатушының пайдасына жасаған немесе жасауы тиіс импортталатын тауарлар үшін толық төлем болып табылады. Төлем міндетті түрде ақша аударымы түрінде көрсетілмейді. Төлем аккредитивтер немесе айналым құжаттары арқылы да іске асырыла алады. Төлем тікелей немесе жанама іске асырылуы мүмкін. Жанама төлем үлгісі сатып алушының сатушының берешектерін толық немесе ішінара өтеу бола алар еді.

2. Сатып алушының 8 бапқа түзетілім көзделгендерді қоспағанда өз есебінен қолға алған әрекеттері сатып алушыға пайда әкелетін ретінде қарастырылғанымен сатып алушыға жанама төлем ретінде қарастырылмайды. Сондықтан мұндай әрекеттердің құндық белгіленімі кедендік құнды анықтаған кезде нақтылы төленген немесе төленуі тиіс бағаға қосылмайды.

3. Кедендік құн импортталатын тауарларға нақтылы төленген немесе төленуі тиіс бағадан бөлінген жағдайда мына төлемдерді немесе шығындарды қамтымайды:

(a) өнеркәсіптік қондырғылар, мәшинелер мен құрал-жабдық секілді импортталатын тауарларға қатысты әкелгеннен кейін жүргізілген құрылыс, тұрғызу, жинау, қызмет көрсету немесе техникалық ықпал ету үшін төлемдер;

(b) әкелгеннен кейінгі тасымалдау шығындары;

(c) импорттау елінің баждары мен салықтары.

4. Нақтылы төленген немесе төленуге тиіс баға импортталатын тауарлардың бағасына жатады. Осылайша, сатып алушының сатушыға импортталатын тауарларға байланысты емес дивидендтер немесе басқа төлемдерді аударуы кедендік құнның бөлігі болып табылмайды.

1(a)(iii) тармақ

Нақтылы төленген немесе төленуге тиіс бағаны тиімсіз ететін шектеулер қатарына тауарлардың құнына айтарлықтай әсер ететін шектеулер жатады. Мұндай шектеулердің үлгісі сатушы автомобильдерді сатып алушыдан оларды үлгіні шығару маусымының басталуын білдіретін белгілі бір датаға дейін сатпауды немесе көрсетпеуді талап еткен жағдай болар еді.

1(b) тармақ

1. Егер де сауда немесе баға құндық белгіленімі бағаланатын тауарлармен өзара байланысты анықтала алмайтын қандай да бір шарттардың немесе міндеттемелердің

мәні болып табылады, мәміленің құны кедендік мақсаттар үшін қолайлы болып табылмайды. Мұның кейбір мысалдары мыналар:

(а) сатушы сатып алушы сонымен бірге белгілі бір көлеммен басқа тауарларды сатып алған жағдайда импортталатын тауарларға бағаны белгілейді;

(b) импортталатын тауарлардың бағасы импортталатын тауарларды сатып алушы импортталатын тауарларды сатушыға басқа тауарларды сатқан бағаға немесе бағаларға байланысты;

(с) баға импортталатын тауарлармен байланысты емес төлем нысаны негізінде белгіленеді, мәселен импортталатын тауарлар сатушы өңделген тауарлардың белгілі бір көлемін алған жағдайда сатушы ұсынатын жартылай фабрикаттар болып табылады.

2. Алайда, импортталатын тауарлардың өндірісіне немесе өткерілуіне жататын шарттар мен есептер мәміленің бағасын пайдаланудан бас тартуға әкелмейді. Мәселен, сатып алушы сатушыға импорттау елінде орындалған жобалық құжаттама мен жоспарларды ұсынған факт 1 баптың мақсаттары үшін мәміленің құнынан бас тартуға әкелмейді. Осыған ұқсас, егер сатып алушы сатушымен уағдаластыққа қарамастан импортталатын тауарларды өткеруге қатысты қызметті өз есебінен іске асырса, бұл қызметтің құны кедендік құнның бір бөлігі болып табылмайды, және мұндай қызмет мәміленің құнын пайдаланудан бас тартуға әкелмейді.

2 тармақ

1. 2(а) және 2(b) тармақтары мәміленің бағасын пайдалану мүмкіндігін белгілеудің саналуан тәсілдерін қарастырады.

2. 2(а) тармақ сатып алушы мен сатушы өзара байланысты болғанда, сату іске асырылатын мән-жайлар зерттеледі және мәміленің бағасы олардың өзара байланысы бағаға ықпал етпеген жағдайда кедендік құн ретінде қабылданады. Сатып алушы мен сатушы өзара байланысты болған барлық жағдайларда мән-жайлар зерттелуі тиіс деп болжамданбайды. Мұндай зерттеу мәміленің бағасының оралымдығына қатысты күмән бар жағдайда ғана талап етілетін болады. Кедендік әкімшілікте бағаның оралымдығына қатысты күмән болмағанда соңғысы импорттаушыдан қосымша ақпарат сұратусыз қабылдануы тиіс. Мәселен, кедендік әкімшілік өзара іліктестікті күнібұрын зерттей алады немесе сатып алушы мен сатушыға қатысты толығырақ ақпарат ала алады және осындай зерттеудің немесе ақпараттың негізінде өзара іліктестіктің бағаға ықпал етпеген деген қорытындыға келе алады.

3. Кедендік әкімшілік мәміленің құнын әрі қарай зерттеусіз қабылдай алмаса, ол импорттаушыға мұндай қосымша толығырақ ақпарат беру тиіс, ол өзіне сатылым іске асырылған мін-жайларды зерттеуге мүмкіндік алу үшін қажет. Осы тұрғыда кедендік әкімшілік сатып алушы мен сатушының өздерінің коммерциялық қатынастарын қалай ұйымдастыруын, және өзара іліктестіктің баға ықпал еткен-етпегенін анықтау үшін қаралатын баға қалай белгіленгенін қоса алғанда іске қатысы бар мәміленің аспектілерін зерттеуге дайын болуы тиіс. Егер де 15 баптың ережелеріне сай сатып

алушы мен сатушы өзара байланысы көрсетілгенімен олар өзара сатып алуда және сатуда, егер олар осылайша өзара байланысты болса, онда бұл олардың өзара іліктестігі бағаға ықпал етпегенінің дәлелі болып есептеле алады. Бұған мысал ретінде егер баға қарастырылатын нарықтың қалыпты баға тәжірибесімен үйлесетін тәсілмен белгіленетін, немесе сатушы өзімен байланысты емес сатып алушыға сату бағаларын белгілейтін болса, онда бұл олардың өзара іліктестігі бағаға ықпал етпегенінің дәлелі болып табылады. Тағы бір мысал ретінде, егер бағаның сол топтағы немесе түрдегі тауарларды сату кезінде көрнекі уақыт кезеңі ішінде (мәселен жылдық негізде) алынған фирманың әдеттегі пайдасына сәйкес келетін барлық шығындарды жабуын және пайдасын қамтамасыз ететін деңгейге сәйкес келетінін көрсетсе, бұл бағаның әсерге ұшырамағанын дәлелдейді.

4. 2(b) тармақ импорттаушының мәміленің құны кедендік әкімшіліктің бұрын қабылдаған "тексеру" құнына жақын екенін көрсету мүмкіндігін қарастырады және сондықтан баптың ережелеріне сай оралымды болып табылады. 2(b) тармаққа сай тексеру талабы орындалғанда 2(a) тармаққа сай әсер ету туралы мәселесін қарастырудың қажеті болмайды. Егер кедендік әкімшілік әрі қарай екшенді зерттеусіз 2 (b) тармақта көзделген белгілердің бірінің талаптары орындалғанына көз жеткізу үшін жеткілікті ақпараты бар болса, онда оның импорттаушыдан аталған белгілердің талаптарын орындалуын дәлелдеуді талап етуге себептері жоқ. 2(b) тармақтағы "байланыспаған сатып алушылар" термині сатушымен ешқандай нақты түрде байланыспаған сатып алушыларды білдіреді.

2(b) тармақ

Бір құнның басқа құнға шынымен жақындығын анықтағанда бірқатар факторлар назарға алынуы тиіс. Бұл факторлардың қатарына импортталатын тауарлардың сипаттамасы, нарықтың өзінің, тауарлар импортталатын маусымның сипаттамасы, сондай-ақ құнда коммерциялық тұрғыда айтарлықтай айырма болатын-болмайтыны жатады. Бұл факторлар әр нақты жағдайда, әр нақты жағдай үшін әртүрлі болуы бекітілген процент секілді біркелкі стандартты қолдануға мүмкіндік бермейді. Мәселен, тауарлардың бір типінде азғантай айырма болған, ал басқа типтегі тауарларда көп айырма болған жағдайда оралымсыз, ал 1 баптың 2(b) тармағында көзделген баға мәмілесінің шынымен "тексеру" құнына жақын болған-болмағанын анықтауда оралымды болуы мүмкін.

2 бапқа ескертпе

1. 2 бапты қолданғанда кедендік әкімшілік қаншалықты мүмкін болғанша сауда операциясының сол кезеңінде бірдейленген тауарларды және негізінен бағаланатын тауарлар секілді көлемде сатуды пайдаланады. Мұндай сатылымдар анықталмағанда мына үш шарттың бірімен іске асырылатын бірдейленген тауарлардың сатылымы пайдаланылатын болады:

(a) сауда операциясының сол кезеңінде, бірақ басқа көлемде сату;

- (b) сауда операциясының басқа кезеңінде, бірақ негізінен сол көлемде сату; немесе
- (c) сауда операциясының басқа кезеңінде және басқа көлемде сату.

2. Осы үш шарттың бірімен іске асырылатын сатылым анықталғаннан кейін мыналарға қатысты тиісті түзетілімдер жүргізіледі:

- (a) тек көлем факторлары;
- (b) тек сауда операциясы кезеңдері факторлары; немесе
- (c) сауда операциясы мен көлем факторлары мен кезеңі.

3. "Және/немесе" сөзі сатылымдар туралы деректерді икеммен пайдалануға және жоғарыда баяндалған үш шарттың бірін орындау кезінде қажетті түзетілімдер жасауға мүмкіндік береді.

4. 2 баптың мақсаттары үшін бірдейленген импортталатын тауарлардың бағасы 1(b) және 2 тармақтарға сәйкес түзетілген, 1 бапқа сай қабылданған кедендік құнды білдіреді.

5. Сауда операциясының түрлі кезеңдерін немесе оның құнды ұлғайтуға немесе азайтуға бастайтынына қарамастан түрлі көлемдерді ескеріп, түзетілімдер енгізу шарты мәселен, түрлі кезеңдерге немесе түрлі көлемдерге жататын бағаны қамтитын қолданыстағы бағалар прејскурантын түзетудің қисындылығы мен дәлдігін айқын дәлелдеп беретін айғақтардың барлығы болып табылады. Оған мысал ретінде, егер бағаланатын тауарлар 10 бірліктен тұратын лекті құраса, ал мәміле құны бар бірдейленген импортталатын тауарлар 500 бірлікпен сатылса, және сатушы көлем үшін жеңілдіктер ұсынады деп мойындалса, онда қажетті түзетілім 10 бірліктің сатылымына қолданылатын баға таңдап алынатын сатушының бағалар прејскуранты пайдалану арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл бағалар каталогы басқа көлемдердегі сатылымдарға қатысты адал әзірленгенше, сатылым 10 бірлік көлемінде жүзеге асырылуын талап етпейді. Осылайша, осындай шынайы тәсіл жоқ болғанда 3 баптың ережелеріне сай кедендік құнды анықтау тиімсіз болып табылады.

3 бапқа ескертпе

1. 3 бапты қолданған кезде кедендік әкімшілік мүмкін болғанынша ұқсас тауарларды сауда операциясының сол кезеңінде сатуды пайдаланады және негізінен бағаланатын тауарлар секілді көлемде сатуды пайдаланады. Мұндай сатылымдар анықталмағанда мына үш шарттың бірімен іске асырылатын бірдейленген тауарлардың сатылымы пайдаланылатын болады:

- (a) сауда операциясының сол кезеңінде, бірақ басқа көлемде сату;
- (b) сауда операциясының басқа кезеңінде, бірақ негізінен сол көлемде сату; немесе
- (c) сауда операциясының басқа кезеңінде және басқа көлемде сату.

2. Осы үш шарттың бірімен іске асырылатын сатылым анықталғаннан кейін мыналарға қатысты тиісті түзетілімдер жүргізіледі:

- (a) тек көлем факторлары;
- (b) тек сауда операциясы кезеңдері факторлары; немесе

(с) сауда операциясы мен көлем факторлары мен кезеңі.

3. "Және/немесе" сөзі сауда-саттықтар туралы деректерді икеммен пайдалануға және жоғарыда баяндалған үш шарттың кез келгенін орындау кезінде қажетті түзетулер жасауға мүмкіндік береді.

4. 3 баптың мақсаттары үшін осындай импортталатын тауарлар мәмілесінің бағасы 1 бапқа сай қабылданған 1(b) және 2 тармақтарға сәйкес түзетілген кедендік құнды білдіреді.

5. Сауда операциясының түрлі кезеңдерін немесе оның құнды ұлғайтуға немесе азайтуға бастайтынына қарамастан түрлі көлемдерді ескеріп, түзетілімдер енгізу шарты мәселен, түрлі кезеңдерге немесе түрлі көлемдерге жататын бағаны қамтитын қолданыстағы бағалар преysкурантын түзетудің қисындылығы мен дәлдігін айқын дәлелдеп беретін айғақтардың барлығы болып табылады. Оған мысал ретінде, егер бағаланатын импорттық тауарлар 10 бірліктен тұратын лекті құраса, ал мәміле құны бар ұқсас импортталатын тауарлар 500 бірлік көлемінде сатылса, және сатушы көлем үшін жеңілдіктер береді деп танылса, онды қажетті түзетілім 10 бірліктің сатылымына қолданылатын баға таңдап алынатын бағалар преysкурантын пайдалану жолымен жүргізілуі мүмкін. Бұл егер бағалар преysкуранты басқа көлемдердегі сатылымдарға қатысты адал әзірленсе, сатылымның 10 бірлік көлемінде іске асырылуын талап етпейді. Осылайша, осындай шынайы тәсіл жоқ болғанда 3 баптың ережелеріне сай кедендік құнды анықтау тиімсіз болып табылады.

5 бапқа ескертпе

1. "Тауарлар аса көп жалпы көлеммен сатылатын ... өнім бірлігі бағасы" термині осындай сатылым орын алатын импорттан кейінгі алғашқы сауда операциясы кезеңінде олар осындай тауарларды сатып алатын тұлғалармен өзара байланыспаған тұлғаларға сатқан кезде бірліктердің ең көп көлемі бойынша сатылған бағаны білдіреді.

2. Бұған мысал ретінде - тауарлар көп көлемде жүргізілетін сауда-саттық кезінде өнім бірлігінің бағасының төмендеуін қарастыратын бағалар преysкуранты бойынша сатылады.

Сатылатын көлемі	Өнім бірлігі бағалары	Сатылы көлемі	Әр баға бойынша сатылған жалпы көлем
1-10 бірлік	100	5 бірлік б-ша 10сат-м 3 бірлік б-ша 5 сат-м	65
11-25 бірлік	95	11 бірлік б-ша 5 сат-м	55
25 бірліктен астам	90	30 бірлік б-ша 1 сат-м 50 бірлік б-ша 1 сат-м	80

Аталған бағалар бойынша сатылған ең көп бірліктер саны - 80; сондықтан ең көп жиынтық көлемге арналған өнім бірлігінің бағасы 90-ды құрайды.

3. Басқа мысал ретінде екі сатылым жүзеге асырылады. Бірінші сатылымда 500 бірлік әрқайсысы 95 ақша бірлігіне сатылады. Екінші сатылымда 400 бірлік әрқайсысы 90 ақша бірлігіне сатылады. Бұл мысалда белгілі бір бағаға сатылған ең көп бірліктер

саны 500-ді құрайды, сондықтан өнім бірлігінің бағасы ең көп жалпы көлемінде 95-ті құрайды.

4. Үшінші мысал әртүрлі көлемдер әртүрлі бағалармен сатылатын келесі жағдай бола алар еді.

(a) Сатылымдар Сатылым көлемі	Өнім бірлігінің құны
40 бірлік	100
30 бірлік	90
15 бірлік	100
50 бірлік	95
25 бірлік	105
35 бірлік	90
5 бірлік	100
(b) Барлығы Жалпы сатылым саны	Өнім бірлігінің құны
65	90
50	95
60	100
25	105

Бұл мысалда белгілі бір бағаға сатылған бірліктердің ең көп саны 65-ті құрайды, сондықтан ең көп жиынтық санындағы өнім бірліктерінің бағасы - 90.

5. Жоғарыдағы 1 тармақта баяндалғандай импорттаушы елдегі өндіріске және 8 баптың 1(b) тармағында көрсетілген элементтердің кез келгенінің импортталатын тауарларын экспортқа жеткізіп беруге байланысты пайдалану үшін тікелей немесе жанама, тегін немесе төмендетілген бағамен жеткізіп беретін тұлғаға кез келген сату 5 баптың мақсаттары үшін өнім бірліктері бағасын белгілеген кезде есепке алынбауы тиіс.

6. 5 баптың 1 тармағында көрсетілген "пайда мен жалпы шығындар" біртұтас нәрсе болып қарастырылуы тиіс екендігі атап көрсетілгені жөн. Бұл соманы шегеріп тастау мақсаттарына арналған цифр импорттаушы ұсынған ақпарат негізінде немесе егер де импорттаушының деректері сол топтағы немесе түрдегі импортталатын тауарлардың импорты еліндегі сатылым кезінде алынған деректермен келісілсе, оның атынан анықталуы тиіс. Импорттаушының деректері мұндай деректермен үйлеспеген кезде пайда мен жалпы шығындардың көлемі импорттаушы немесе оның атынан ұсынылғанға қарағанда басқа сәйкес келетін ақпаратқа негізделуі мүмкін.

7. "Жалпы шығындар" қарастырылатын тауарлардың өтіміне байланысты тікелей және жанама шығындарды қамтиды.

8. Оларға қатысты 5 баптың 1(a) (iv) тармағы ережелеріне сай тауарлардың сатылымына байланысты төленуге тиісті жергілікті салықтардан шегерім жасалмаса, 5 баптың 1(a) (i) тармағының ережелеріне сай шегеріледі.

9. 5 баптың 1 тармағының ережелеріне сай комиссиялық, не болмаса жай табысты және жалпы шығындарды анықтағанда белгіленген тауарлар басқалары секілді "сол топтағы және түрдегі" тауарлар болып табылатын-табылмайтыны туралы мәселе тиісті мән-жайларды ескеріп, әрбір нақты жағдайда жеке шешілуі тиіс. Импорттаушы елдегі аясы аса тар топтарға немесе бағаланатын тауарларды қамтитын сол топтағы немесе түрдегі бірқатар импортталатын тауарларды сату зерттелуі тиіс, олар үшін қажетті ақпарат табысталуы мүмкін. 5 баптың мақсаттары үшін "сол топтағы және түрдегі тауарлар" бағаланатын тауарлар секілді сол елден импортталатын тауарларды, сондай-ақ басқа елдерден импортталатын тауарларды қамтиды.

10. 5 баптың 1(b) тармағының мақсаттары үшін "ең бұрынғы күн" импортталатын тауарлар немесе соған ұқсас импортталатын тауарлар өнім бірлігінің бағасын белгілеу үшін жеткілікті көлемде сатылған күн болып табылады.

11. 5 баптың 2 тармағында көрсетілген әдіс пайдаланылған кезде әрі қарайғы өңдеу нәтижесінде қосылған құнның шегерімі шынайы әрі осындай жұмыстың құнына жататын, санын анықтауға болатын деректерге негізделеді. Есептеу үшін негіздеме ретінде қабылданған өнеркәсіптік формулалар, рецептуралар, құрылыс әдістері мен өндірістік тәжірибенің басқа да элементтері болуы мүмкін.

5 баптың 2 тармағында көзделген бағалау әдісі әдетте, импортталатын тауарлар әрі қарай өңдеу нәтижесінде түрін өзгертетін кезде қолданылмайтыны мойындалады. Алайда импортталатын тауарлар түрін өзгерткенімен, өңдеу кезінде қосылған құн аса үлкен қиындықсыз дәл анықталатын жағдайлардың да болуы ықтимал. Басқа жағынан, импортталатын тауарлар түрін өзгертпейтін, бірақ импорттаушы елде сатылатын тауарлардың болмашы бөлігін ғана құрайтын жағдайлар да болады, ал бағалаудың бұл әдісін пайдалану негізсіз болар еді. Жоғарыда айтылғандарды ескере келе осы тектес әрбір оқиға әрбір нақты жағдайда жеке қарастырылуы тиіс.

6 бапқа ескертпе

1. Ортақ қағида ретінде, кедендік құн импорттаушы елдегі қолжетімді ақпарат негізіндегі осы Келісімге сай анықталады. Алайда есептеу құнын анықтау үшін бағаланатын тауарлар өндірісінің шығасыларын және импорттаушы елден тысқары алуға болатын басқа ақпаратты зерттеу қажет болуы мүмкін. Одан бөлек, көптеген жағдайларда тауарларды өндіруші импорттаушы елдің билігі құзырынан тыс болады. Есептеу құны әдісін пайдалану негізінен сатып алушы мен сатушы өзара байланысқан және өндіруші импорттаушы елдің билік органдарына өндіріс шығындарының қажетті нарықтамасын (калькуляция) ұсынуға және қажетті болуы ықтимал келесі тексеріске мүмкіндікті қамтамасыз етуге дайын болған жағдайлармен шектелетін болады.

2. 6 баптың 1(a) тармағында көрсетілген "Шығасылар немесе құн" өндіруші немесе оның атынан ұсынылған бағаланатын тауарлардың өндірісі туралы ақпарат негізінде

анықталуы тиіс. Ол мұндай есептер тауар өндірілген елде қолданылатын бухгалтерлік есептің жалпы қабылданған қағидаттарына сәйкес келген жағдайда өндірушінің коммерциялық есептеріне негізделуі тиіс.

3. "Шығасылар немесе құн" 8 баптың 1(a) (ii) және (iii) тармағында көрсетілген элементтердің құнын қамтиды. Олар сондай-ақ сатып алушы пайдалану үшін тікелей немесе жанама жеткізілген импортталатын тауарлардың өндірісіне байланысты 8 баптың 1(b) тармағында көрсетілген кез келген элементтің 8 бапқа тиісті ескертпенің ережелеріне сай мүмкіндігінше бөлінген құнды қамтиды. 8 баптың 1(b) (iv) тармағында көрсетілген, импорттаушы елде өндірілген элементтердің құны тек мұндай элементтерді өндіруші төлеген дәрежеде ғана қосылады. Аталған тармақта көрсетілген шығындар да, құн да есептеу құнын анықтағанда екі мәрте есептелмейді.

4. 6 баптың 1(b) тармағында көрсетілген "Пайда мен жалпы шығындар көлемі" егер өндірушінің деректері экспорттаушы елдегі өндірушінің импорттаушы елге экспорттау үшін өндірген, бағаланатын тауарлары секілді әдетте сол топтағы немесе түрдегі тауарларды сатқанда алынатын деректермен келісетін болса, өндіруші немесе оның атынан табысталған ақпарат негізінде анықталуы тиіс.

5. Осы тұрғыда "пайда мен жалпы шығындар көлемі" біртұтас нәрсе деп қарастырылуы тиіс екендігін атап көрсеткен жөн. Осыдан егер қандай да бір белгілі жағдайда өндірушінің пайда көрсеткіштері төмен, ал өндірушінің жалпы шығындары жоғары болса, онда өндірушінің тұтастай алғанда пайдасы мен жалпы шығындары дегенмен әдетте сол топтағы немесе түрдегі тауарларды сатқан кезде алынатын деректермен келісуі мүмкін. Мұндай жағдай мәселен, тауар импорттау еліне алғаш келіп түскен жағдайда және өндіруші өткерудің басталуына байланысты жалпы жоғары шығындарды жабу үшін нөлдік немесе төмен пайданы қанағат тұтқан болар еді. Өндіруші импорттық тауарларды сату кезіндегі аз пайда айрықша коммерциялық мән-жайлардың салдары болып табылатынын растай алған кезде өндірушінің нақты табысы туралы деректер өндіруші оларды растауы үшін салмақты коммерциялық негіздері болған жағдайда есепке алынуы тиіс және өндірушінің баға саясаты өнеркәсіптің тиісті саласындағы әдеттегі баға саясатын көрсетеді. Мұндай жағдай мәселен, өндірушілер сұраудың болжап болмайтын құлдырауы салдарынан бағаны уақытша түсіруге мәжбүр болған жағдайда немесе импорт елінде өндірілетін тауарлар ассортиментін толықтыру үшін тауарлар сатқан және бәсекеге қабілеттігін сақтау үшін аз пайданы қанағат тұтқан жағдайда орын алған болар еді. Өндірушінің пайда және жалпы шығындар туралы жеке деректері экспорттаушы елде импорттау еліне экспорттау үшін өндіруші өндіретін, бағаланатын тауарлар секілді әдетте сол топтағы немесе түрдегі тауарларды сату кезінде алынатын деректермен келіспегенде пайда мен жалпы шығындар көлемі тауарлар өндіруші немесе оның атынан табысталған ақпараттан айрықша тиісті ақпаратқа негізделген болар еді.

6. Есептік құнды анықтау мақсаттары үшін өндіруші ұсынған ақпараттан басқа ақпарат пайдаланылғанда импортаушы елдің билік органдары егер импортаушы бұл туралы, мұндай ақпараттың дереккөзі, 10 баптың ережелерін ескеріп, осындай деректерге негізделген пайдаланылған деректер мен есептер туралы сұратса, импорттаушыны хабардар етеді.

7. 6 баптың 1(b) тармағында көрсетілген "Жалпы шығындар" өндірістің тікелей және жанама шығасыларын және 6 баптың 1(a) тармағына сай енгізілмеген экспорт тауарларын сатуды қамтиды.

8. Белгілі бір тауарлар басқа тауарлар секілді "сол топтағы және түрдегі" тауарлар болып табылатын-табылмайтыны туралы мәселе тиісті мән-жайларды ескеріп, әрбір нақты жағдайда жеке шешілуі тиіс. 6 баптың ережелеріне сай жай пайданы және жалпы шығындарды анықтаған кезде импорттау еліне экспортқа аса тар топтағы немесе олар бойынша қажетті ақпарат ұсынылуы ықтимал бағаланатын тауарларды қамтитын тауарлардың бірқатарын сату зерттелуі тиіс. 6 баптың мақсаттары үшін "сол топтағы немесе түрдегі тауарлар" бағаланатын тауарлар секілді елден өндірілуі тиіс.

7 бапқа ескертпе

1. 7 баптың ережелеріне сай белгіленген кедендік құндар аса ықтимал дәрежеде бұрын анықталған кедендік құндарға негізделуі тиіс.

2. 7 бапқа сай қолданылатын бағалау әдістері ретінде 1-6 баптарда баяндалған әдістер пайдаланылуы тиіс, алайда 7 баптың мақсаттары мен ережелеріне осындай әдістерді қолданудағы қисынды икемділік жауап берген болар еді.

3. Қисынды икемділіктің кейбір мысалдары:

(a) *Бірдей тауарлар* – бірдейленген тауарлар бағаланатын тауарлар секілді сондай және сондай дерлік уақытта экспортталуы тиіс екендігі туралы талап икеммен түсіндіріле алар еді; кедендік бағалаудың негізі бағаланатын тауарлар экспорты еліне қарағанда басқа елде өндірілген бірдейленген импорттық тауарлар болуы мүмкін; 5 және 6 баптардың ережелеріне сай анықталған бірдейленген импорттық тауарлардың кедендік құны пайдаланыла алар еді.

(b) *Ұқсас тауарлар* – ұқсас тауарлар бағаланатын тауарлармен бір мезгілде немесе бір мезгілде дерлік экспортталуы тиіс екендігі туралы талап икеммен түсіндіріле алар еді; кедендік бағалаудың негізі бағаланатын тауарлар экспорты еліне қарағанда басқа елде өндірілген бірдейленген импорттық тауарлар болуы мүмкін; 5 және 6 баптардың ережелеріне сай анықталған бірдейленген импорттық тауарлардың кедендік құны пайдаланыла алар еді.

(c) *Дедуктивтік әдіс* – 5 баптың 1(a) тармағындағы тауарлар "импортталған күйінде сатылуы тиіс" екендігі туралы талап икеммен түсіндіріле алар еді; "90 күндік" талап икеммен қолданылған болар еді.

8 бапқа ескертпе

1(a)(i) тармағы

"Сатып алғаны үшін комиссиялық алым" термині импорттаушының импорт өкіліне бағаланатын тауарларды сатып алған кезде импорттаушыны табыстау қызметі үшін төлеген сыйақысын білдіреді.

1(b)(ii) тармағы

1. 8 баптың 1(b) (iv) тармағында көрсетілген элементтерді импортталатын тауарлар арасында барабар бөлуде рөл атқаратын екі фактор бар - элементтің өзінің құны және аталған құнның импортталатын тауарларға қатысты бөлінуі тиіс тәсіл. Аталған элементтерді барабар бөлу мән-жайларға және бухгалтерлік есептің көпшілік қабылдаған қағидағарына сәйкес қисынды түрде жүргізілуі тиіс.

2. Элемент құнына қатысты нәрсе, сол егер импорттаушы аталған элементті импорттаушымен өзара байланысы жоқ сатушыдан белгілі бір бағаға сатып алса, элементтің құны осы баға болып табылады. Егер де элементті импорттаушы немесе импорттаушымен өзара байланысты тұлға өндірісе, онда элементтің құны оны өндіру шығындары болады. Егер де элементті импорттаушы бұрын пайдаланса, оның сатып алынғанына немесе оны сол импорттаушының өндіргеніне қарамастан сатып алудың немесе өндірудің бастапқы бағасы оны пайдалануды көрсету және элементтің ағымдағы құнын алу үшін азайту жағына қарай түзетуге жатады.

3. Элементтің құны анықталған кезде бұл құнды импортталатын тауарлардың арасында бөлу қажет. Оның түрлі мүмкіндіктері бар. Мәселен, егер импорттаушы бажды бүкіл құнға бірден төлеуге ниет білдірсе, құн алғашқы лекке жатқызылуы мүмкін. Басқа мысал - импорттаушы құнды бірінші жөнелтілім сәтіне дейінгі өндірілген өнімнің бірнеше бірліктеріне бөлуді өтіне алады. Тағы бір мысал - импорттаушы осы өнім бойынша келісім-шарттар немесе қатаң міндеттемелер болған кезде құнды өндірілуі болжамданатын бүкіл өнімге бөлінуін өтіне алады. Бөлу әдісін таңдау импорттаушы ұсынған құжаттамаға байланысты болады.

4. Жоғарыда аталған суреттеме ретінде: импорттаушы өндірушіге импортталатын тауарлар өндірісінде пайдалануға жататын нысанды ұсынады және өндірушімен 10000 тауар бірлігін сатып алуға келісім-шарт жасасады. 1000 бірлікпен алғашқы лектің келіп жету уақытына қарай өндіруші 4000 бірлікті өндіріп үлгереді. Импорттаушы кеден әкімшілігінен нысанның құнын 1000 бірлікке, 4000 бірлікке немесе 10000 бірлікке бөлуді өтіне алады.

1(b)(iv) тармақ

1. 8 баптың 1(b) (iv) тармағында көрсетілген элементтерге қосымшалар шынайы әрі көлемін анықтауға болатын деректерге негізделуі тиіс. Құнға үстемеленуге жататын шаманы анықтағанда импорттаушы үшін де, кедендік әкімшілік үшін де ауыртпалықты ең аз мөлшерге теңестіру мақсатында қаншалықты мүмкін болғанша сатып алушының коммерциялық есептілігі жүйесінде қамтылған деректер пайдаланылуы тиіс.

2. Сатып алушы жеткізген, сатып алушы сатып алған немесе жалға алған элементтер үшін үстемелер сатып алу немесе жалға алу шығындары болар еді.

Қоғамның иелігіндегі элементтер үшін олардың көшірмелерін алу шығындарынан бөлек ешқандай үстемелер жүргізілмейді.

3. Үстемеленуге жататын құнды есептеудің жеңілдік дәрежесі нақты фирманың құрылымына және басқарушылық тәжірибесіне, сондай-ақ оның бухгалтерлік есеп әдістеріне байланысты болады.

4. Мәселен, бірнеше елдерден саналуан түрлі тауарларды импорттайтын фирма аталған тауарға қатысты шығындарды дәл көрсету үшін есеп құжаттамасын импорттау елінен тысқары өзінің дизайнерлік орталығы бойынша жүргізуі ықтимал. Мұндай жағдайларда 8 баптың ережелеріне сай тиісті түрде тікелей түзетпе жүргізілуі мүмкін.

5. Басқа жағдайда фирма белгілі бір тауарларға байланыссыз жалпы үстеме шығыстар ретінде импорттау елінен тыс орналасқан дизайнерлік орталық бойынша шығындарды есептей алады. Бұл жағдайда тиісті түрдегі түзетпе 8 баптың ережелеріне сай дизайнерлік орталықтың қызметі оған қатысты пайдаланылатын бүкіл өнімге дизайнерлік орталық бойынша барлық шығындарды бөлу және өнім бірлігінің құнына есептегенде импортқа қатысты бөлінген шығындарды қосу жолымен импортталатын тауарларға қатысты жүргізілген болар еді.

6. Жоғарыда көрсетілген мән-жайлардың өзгеруі, әлбетте бөлудің лайықты тәсілін анықтау кезінде түрлі факторларды қарастыруды қажет ететін болады.

7. Нақты элементтің өндірісі елдердің бірқатарын және белгілі бір уақыт кезеңін қамтыған жағдайларда түзетпе импорттау елінен тыс осы элементке нақты үстемеленген құнмен шектелуі тиіс.

1(с) тармағы

1. 8 баптың 1(с) тармағына көрсетілген роялти мен лицензиялық төлемдер басқалардан бөлек, патенттер, сауда маркалары мен авторлық құқықтар үшін төлемдерді қамтуы мүмкін. Алайда импорттау елінде импортталатын тауарларды көшірмелеу құқығы үшін төлемдер кедендік құнды белгілегенде импортталатын тауарлар үшін нақты төленген немесе төленуге жататын бағаға үстемеленбейді.

Импортталатын тауарларды бөлу немесе қайта сату құқығы үшін сатып алушы жүргізген төлемдер егер мұндай төлемдер импортталатын тауарлар енгізілетін елге экспортқа сату шарты болып табылмаса, нақты төленген немесе төленуге жататын бағаға үстемеленбейді.

3 тармақ

8 баптың ережелеріне сай талап етілетін үстемелерге қатысты шынайы әрі көлемін анықтауға болатын деректер жоқ болған жағдайда мәміле бағасы 1 баптың ережелеріне сай анықтала алмайды. Мәселен, роялти килограммен енгізілген және енгізілгеннен кейін ерітіндіге айналдырылған белгілі бір өнімнің литрін импорттаушы елге сатқан кездегі бағасы негізінде төленеді. Егер роялти ішінара импортталатын тауарларға, ал ішінара импортталатын тауарларға ешқандай ортақ қатысы жоқ басқа факторларға (мәселен, импортталатын тауарлар отандық ингредиенттермен араласып кеткен және

ендігері бөлек сәйкестендіріле алмайтын кезде немесе роялти сатып алушы мен сатушының арасындағы арнайы қаржы уағдаластықтарынан ерекшелене алмайтын кезде) негізделеді, роялти үшін үстеме жүргізуге тырысу орынсыз болар еді. Алайда егер осы роялтидің сомасы тек импортталатын тауарларға негізделетін әрі көлемін жеңіл анықтауға болатын болса, онда нақты төленген немесе төленуге жататын бағаға үстеме жүргізіле алады.

9 бапқа ескертпе

9 баптың мақсаттары үшін "импорттау күніне" кедендік мақсаттар үшін ұсынылған күн енгізіле алады.

11 бапқа ескертпе

1. 11 бап импорттаушыға кедендік әкімшілік шығарған бағаланатын тауарлардың кедендік құнын анықтау нәтижелеріне шағымдану құқығын береді. Апелляция бастапқыда кедендік әкімшіліктің жоғары деңгейіне берілуі мүмкін, бірақ импорттаушы ақырында сот тәртібімен шағым келтіруге құқылы болады.

2. "Айыппұл санкцияларыңыз" деген импорттаушыға айыппұл салуға немесе оның шағымдану құқығын пайдалануды шешкені үшін ғана айыппұл қатерін төндіруге болмайтынын білдіреді. Әдеттегі сот шығасылары мен қорғаушының қызметін төлеу айыппұл ретінде қарастырылмайды.

Дегенмен, 11 баптағы ешнәрсе мүше елге шағым келтіргенге дейін есептелген кедендік баждарды толық көлемде төлеуді талап етуге кедергі болмайды.

15 бапқа ескертпе

4 тармақ

15 баптың мақсаттары үшін "тұлғалар" тиісті жағдайларда заңды тұлғаны қамтиды.

4(е) тармақ

Осы Келісімнің мақсаттары үшін бір тұлға басқа тұлғаны бақылаушы болып есептеледі, мұнда бірінші тұлға заңды тұрғыда немесе іс жүзінде екінші тұлғаның іс-әрекеттерін шектей немесе бағыттай алады.

II ҚОСЫМША

КЕДЕНДІК БАҒАЛАУ ЖӨНІНДЕГІ ТЕХНИКАЛЫҚ КОМИТЕТ

1. Осы Келісімнің 18 бабына сәйкес СТС-тің қолдауымен осы Келісімді түсіндірудің және қолданудың техникалық деңгейде біркелкілігін қамтамасыз ету мақсатында Техникалық комитет құрады.

2. Техникалық комитеттің міндеттемелері мынаны қамтиды:

(а) мүшелердің кедендік бағалау жүйесін күнділікті қолдану барысында туындайтын нақты техникалық проблемаларды қарастыру және ұсынылған фактілер негізінде тиісті шешімдерге қатысты консультативтік қорытындылар шығару;

(b) осы Келісімге қатысы бар болған бағалау саласындағы заңдарды, рәсімдер мен тәжірибені сұрау бойынша зерттеу және мұндай зерттеулер қорытындылары бойынша баяндамалар дайындау.

(c) осы Келісімнің күйі мен оны қолданудың техникалық аспектілері бойынша жыл сайынғы баяндамаларды дайындау және тарату;

(d) кез келген мүше немесе Комитеттің сұратуына болатын кедендік мақсаттар үшін импортталатын тауарлардың бағасына қатысты кез келген мәселелер бойынша ақпарат және ұсынымдар табыстау. Мұндай ақпарат пен ұсынымдар консультативтік қорытындылар, түсініктемелер немесе түсіндірме ескертпелері түрінде болуы мүмкін;

(e) осы Келісімнің халықаралық танымалдығын кеңейтуге жәрдемдесу мақсатында мүшелерге сұрауы бойынша техникалық көмек алуға жәрдемдесу;

(f) осы Келісімнің 19 бабына сай төрелік топ өзіне берген мәселені қарастыруы; және

(g) өзіне Комитет жүктейтін басқа да міндеттерді атқару.

Жалпы ережелер

3. Техникалық комитет өз жұмысын нақты мәселелер, әсіресе өзіне мүшелер, Комитет немесе арнайы топ беретін мәселелер бойынша қисынды қысқа уақыт мерзімінде атқаруға тырысатын болады. 19 баптың 4 тармағында көзделгендей, арнайы топ Техникалық комитеттің баяндамасын алу үшін нақты мерзім белгілейді және Техникалық комитет осы мерзім ішінде өз баяндамасын табыстайды.

4. Қажетіне қарай СТС Хатшылығы Техникалық комитетке оның қызметіне көмек көрсетеді.

Өкілдік ету

5. Әрбір мүше Техникалық комитетке өкілдік етуге құқылы. Әр мүше өзінің Техникалық комитеттегі өкілі болатын бір делегатты және бір немесе бірнеше орынбасарын тағайындай алады. Техникалық комитетке ұсынылған мұндай мүше осы Қосымшада "Техникалық комитеттің мүшесі" деп аталады. Техникалық комитет мүшелерінің өкілдерінің кеңесшілері болуы мүмкін. ДСҰ Хатшылығы сондай-ақ мұндай отырыстарға байқаушы ретінде қатыса алады.

6. ДСҰ мүшелері болып табылмайтын СТС мүшелерін Техникалық комитеттің отырыстарында бір делегат немесе бірнеше орынбасарлар таныта алады. Мұндай өкілдер Техникалық комитеттің отырыстарына байқаушылар ретінде қатысады.

7. Техникалық комитет төрағасының келісімімен СТС Бас хатшысы (осы Қосымшада "Бас хатшы" деп аталады) ДСҰ мүшелері де емес, СТС мүшелері де болып табылмайтын үкіметтердің өкілдерін, сондай-ақ халықаралық үкіметтік және сауда ұйымдарының өкілдерін Техникалық комитеттің отырыстарына байқаушылар ретінде қатысуға шақыра алады.

Техникалық комитеттің отырыстарына делегаттар, орынбасарлар мен кеңесшілерді тағайындаулар Бас хатшының назарына жеткізіледі.

Техникалық комитеттің отырыстары

9. Техникалық комитет отырыстарына қажетіне қарай, бірақ кем дегенде жылына екі мәрте жиналады. Әрбір отырыстың күнін Техникалық комитет өзінің алдыңғы сессиясында белгілейді. Отырыстың күні не болмаса Техникалық комитет мүшелерінің жай көпшілігі қолдайтын Техникалық комитеттің кез келген мүшесінің өтініші бойынша, не болмаса төрағаның өтініші бойынша шұғыл қарастыру талап етілген жағдайларда өзгетілуі мүмкін. Осы тармақтағы алғашқы сөйлемнің ережелеріне қарамастан Техникалық комитет осы Келісімнің 19 бабының ережелеріне сай өзіне төрелік топ берген мәселелерді қарастыру үшін қажетіне қарай жиналады.

10. Техникалық комитеттің отырыстары өзге шешім қабылданбаса, СТС штаб-пәтерінде өткізіледі.

11. Бас хатшы Техникалық комитеттің барлық мүшелеріне және 6 және 7 тармақтарда айтылған тараптарға шұғыл жағдайларды қоспағанда Техникалық комитеттің әрбір сессиясының ашылатын күні туралы ең кем дегенде 30 күн бұрын хабарлайды.

Күн тәртібі

12. Әр сессияның алдын ала күн тәртібін Бас хатшы әзірлейді және Техникалық комитет мүшелері және 6 және 7 тармақтарға сай енгізілген тараптарға шұғыл жағдайларды қоспағанда ең кем дегенде 30 күн бұрын хабарланады. Бұл күн тәртібіне оның енгізілуін Техникалық комитет өзінің алдыңғы сессиясында мақұлдаған барлық тармақтар, Төрағаның өз бастамасымен енгізген барлық тармақтар және енгізуді Бас хатшы, Комитет немесе Техникалық комитеттің кез келген мүшесі өтінген барлық тармақтар енгізіледі.

13. Техникалық комитет әр сессияның ашылуы кезінде өз күн тәртібін белгілейді. Сессия барысында Техникалық комитет күн тәртібін кез келген уақытта өзгерте алады.

Лауазымды тұлғалар және жұмыс тәртібі

14. Техникалық комитет өз мүшелерінің делегаттары арасынан төрағаны және төрағаның бір немесе бірнеше орынбасарын сайлайды. Төраға және төрағаның орынбасарлары лауазымда бір жыл бойы болады. Өкілеттіктері аяқталған төраға мен төрағаның орынбасарлары қайта сайлана алады. Техникалық комитеттің мүшесін ендігері білдірмейтін төрағаның немесе төрағаның орынбасарының өкілеттіктері бірден тоқтатылады.

15. Егер төраға қандай да бір отырыста немесе оның бөлігінде болмаса, оның функцияларын төрағаның орынбасары атқарады. Бұл жағдайда соңғысы төрағаныкі секілді өкілеттіктері мен міндеттері болады.

16. Отырыс төрағасы Техникалық комитеттің жұмысына Техникалық комитеттік мүшесі ретінде емес өз сипатында қатысады.

17. Осы қағидалармен төрағаға жүктелген басқа да өкілеттіктерді атқаруға қосымша ретінде төраға әр отырыстың ашылуы және жабылуы туралы хабарлайды, пікірталасты

бағыттайды, сөз береді және осы ережелерге сай отырыс барысына басшылық етеді. Төраға сондай-ақ сөз сөйлеуші мәні бойынша ескертпе жасайтын болса, оны тәртіпке шақыра алады.

18. Кез келген мәселені талқылаған кезде делегация отырыстың жүргізілу тәртібі бойынша мәселе көтере алады. Бұл жағдайда төраға тез арада өз шешімін шығарады. Егер бұл шешімге дау айтылса, төраға отырыстың шешуіне шығарады, және ол өзге шешім қабылданбаса күшінде қалады.

19. Бас хатшы немесе Бас хатшы тағайындаған СТС Хатшылығының лауазымды тұлғалары Техникалық комитеттің отырыстарына қызмет көрсетуді қамтамасыз етеді.

Кворум және дауыс беру

20. Техникалық комитет мүшелерінің жай көпшілігі өкілдері кворум құрайды.

Техникалық комитеттің әрбір мүшесінің бір дауысы болады. Техникалық комитеттің шешімі ең кем дегенде қатысып отырған мүшелердің үштен екісінен құралатын дауыс көпшілігімен қабылданады. Нақты мәселе бойынша дауыс берудің қорытындысына қарамастан Техникалық комитет тиісті талқылаулар барысында айтылған түрлі көзқарастарды көрсетіп, аталған мәселе бойынша Комитетке және СТС-ке толық баяндаманы табыстай алады. Осы тармақтың жоғарыда көрсетілген ережелеріне қарамастан өзіне төрелік топ берген мәселелер бойынша Техникалық комитет шешімді келісіммен қабылдайды. Егер де Техникалық комитетте өзіне төрелік топ берген мәселе бойынша келісімге қол жеткізілмесе, онда Техникалық комитет аталған мәселе бойынша фактілер мен мүшелердің пікірлері толығырақ баяндалған есепті табыстайды.

Тілдер және құжаттама

22. Техникалық комитеттің ресми тілдері ағылшын, француз және испан тілдері болып табылады. Осы үш тілдің бірінде сөйленген сөздер немесе жасалған мәлімдемелер, егер тек барлық делегациялар аудармадан бас тартуға келіспесе, тез арада басқа ресми тілдерге аударылады. Қандай да бір басқа тілдерде сөйленген сөздер немесе жасалған мәлімдемелер тиісті делегация ағылшын, француз немесе испан тілдеріне аударуды қамтамасыз еткен жағдайда осындай шартпен ағылшын, француз және испан тілдеріне аударылады. Техникалық комитеттің ресми құжаттары үшін тек ағылшын, француз және испан тілдері пайдаланылады. Техникалық комитеттің қарастыруына арналған Меморандумдар мен хат-хабарлар ресми тілдердің бірінде табыстала алады.

23. Техникалық комитет төраға мұны қажет деп есептейтін болса, өзінің барлық сессиялары туралы хаттамалар немесе қысқаша есептер әзірлейді. Төраға немесе оның уәкілетті тұлғасы Техникалық комитеттің жұмысы туралы Комитеттің әрбір отырысында және СТС-тің әрбір отырысында хабарлайды.

III ҚОСЫМША

20 баптың 1 тармағында көзделген мүше – дамушы елдер үшін Келісімнің ережелерін қолдануда бесжылдық мұрсат мерзімі іс жүзінде кейбір мүше – дамушы елдер үшін жеткіліксіз болуы мүмкін. Мұндай жағдайда мүше – дамушы ел 21 бабында 1 тармағында көрсетілген кезеңнің аяқталуына дейін мұндай кезеңді ұзарту туралы өтіне алады және бұл ретте мүшелер тиісті мүше – дамушы елдің өз өтінішін тиісті түрде негіздей алған жағдайларда мұндай сұрауға ізгі ниетпен қарайды деп түсіндіріледі.

2. Қазіргі кезде тауарларын ресми белгіленген ең аз құнның негізінде бағалайтын дамушы елдер өздеріне мұндай құнды мүшелер келісуі мүмкін шарттармен шектеулі немесе өтпелі негізде сақтауға мүмкіндік беретін ескертпе жасай алады.

3. Келісімнің 4 бабында көзделген импорттаушының өтініші бойынша қолданудың дәйектілігін өзгерту өздеріне шынайы қиындықтар туғызуы мүмкін деп есептейтін дамушы елдер 4 бапқа мынадай тұжырымдамамен ескертпе жасай алады:

"Үкімет Келісімнің 4 бабының тиісті ережесі тек қана кедендік органдар 5 және 6 бапты кері тәртіппен қолдану туралы өтінішпен келіскенде қолданылатынын белгілеу құқығын кейінгі қалдырады".

Егер де дамушы елдер мұндай ескертпе жасаса, онда мүшелер Келісімнің 21 бабында ескертілгендей онымен келіседі.

4. Дамушы елдер Келісімнің 5 бабының 2 тармағына қатысты ескертпені мынадай тұжырымдамада жасай алады:

"Үкімет Келісімнің 5 бабының 2 тармағы импорттаушының сұрау салуына қарамастан оған тиісті ескертпенің ережелеріне сәйкес қолданылатынын белгілеу құқығын кейінге қалдырады".

Егер дамушы елдер мұндай ескертпе жасаса, онда мүшелер Келісімнің 21 бабында ескертілгендей онымен келіседі.

5. Кейбір дамушы елдер өздерінің елдеріне айрықша құқылы агенттер, айрықша құқылы дистрибьюторлар немесе айрықша құқылы концессияшылар импорты туралы сөз болған жағдайда Келісімнің 1 бабын орындауға байланысты проблемалары болуы мүмкін. Егер де мұндай проблемалар Келісімді қолданатын мүше - дамушы елдердің тәжірибесінде туындайтын болса, онда мұндай мүшелердің өтініші бойынша тиісті шешім табу мақсатында аталған мәселеге зерттеу жүргізіледі.

6. 17 бапта Келісімді кедендік әкімшілік қолданған кезде қандай да бір өтініштің, құжаттың немесе кедендік мағлұмдау мақсатында табысталған мағлұмдамалардың дұрыстығына немесе дәлдігіне тергеу жүргізу қажет етілуі мүмкін екендігі мойындалады. Осылайша, аталған бапта мәселен, толық және дәл болып табылатын кедендік құнын анықтауға байланысты кеденге мағлұмдалған немесе табысталған құн элементтерін тексеру мақсатында тергеу жүргізе алатыны мойындалады. Мүшелер өздерінің ұлттық белгілерін және рәсімдерін ескере отырып, импорттаушылардың осы тергеулерге толық ынтымақтасуға сүйенуге құқылы.

7. Іс жүзінде төленген немесе төленуге тиісті баға сатып алушының сатушыға немесе сатып алушының үшінші тұлғаға сатушының міндеттемелерін өтеу үшін импорттық тауарларды сату шарты ретінде іс жүзінде төлеген немесе төлеуге тиісті барлық төлемдерін қамтиды.

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК